

ION de LIVIU REBREANU

FIȘA DE LUCRU 1

Integrare în contextul literar al epocii. Subiectul romanului. Geneza romanului.

Răspundeți următoarelor cerințe:

- a) Ordonati și episoadele acțiunii romanului în înălțuirea lor cauzală și cronologică. Pentru aceasta:
 - Formați 6 grupe de lucru.
 - Fiecare grupă primește un plic conținând un număr de fișe cu episoadele romanului și bilete necompletate de aceeași culoare.
 - Aveți la dispoziție 8 minute pentru așezarea în ordine a episoadelor. Completați acțiunea romanului prin fișe realizate de voi pentru a realiza corect schema finală a episoadelor din roman.
 - Când profesorul va bate din palme, un reprezentant al fiecărei grupe se va deplasa la grupa din dreapta pentru a verifica dacă schema propusă de grupa aceasta este corectă. Folosind biletele necompletate ce au culoarea grupei din care provine, acesta va realiza corecturile sau va valida schema propusă de această echipă. Are 5 minute la dispoziție.
 - Exercițiul se repetă pentru încă o mutare a altor reprezentanți.
 - Fiecare echipa va prezenta rezultatul final, indicându-se în plen greșelile și corectarea lor de către vizitatori, astfel încât toată lumea să cunoască succesiunea corectă a momentelor subiectului din romanul *ION*. Va fi declarată câștigătoare grupa care a realizat inițial schema integral corectă și cea al cărei lider au corectat greșelile echipelor vizitate.

b) Se dau textele următoare:

„Ei bine, Ion își trage originea dintr-o scenă pe care am văzut-o acum vreo trei decenii. Era o zi de început de primăvară. Pământul jilav, lipicios. Ieșisem cu o pușcă la porumbei sălbateci. Hoinărind pe coastele din jurul satului, am zărit un țaran, îmbrăcat în haine de sărbătoare. El nu mă vedea... Deodată s-a aplecat și a sărutat pământul. L-a sărutat ca pe o ibovnică” (L. Rebreanu)

„Se opri în mijlocul delniței. Lutul negru, lipicios, îi țintuia picioarele, îngreindu-le, atrăgându-l cu brațele unei iubite pătimase. Îi râdeau ochii, fața îi era scaldată într-o sudoare caldă de patimă. Îl cuprinse o poftă sălbatecă să îmbrățișeze huma (...). Întinse mâinile spre brazdele drepte, zgrunțuroase și umede. Mirosul acru, proaspăt și roditor îi aprindea sângele.

Se aplecă, luă în mâini un bulgăre și-l sfărâmă între degete, cu o plăcere înfricoșată. Mâinile îi rămaseră unse cu lutul cleios ca niște mănuși de doliu. Sorbi mirosul, frecându-și palmele.

Apoi încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud. Și-n sărutarea aceasta grăbită simți un fior rece, amețitor

Se ridică deodată rușinat și se uită împrejur să nu-l fi văzut cineva. Fața însă îi strălucea de o plăcere nesfârșită.” (L. Rebreanu, *Ion*)

Răspunde următoarelor cerințe:

- Precizează și comentează relația dintre textul literar și cel memorialistic prezentate mai sus.
- Prin ce diferă și prin ce se aseamănă cele două texte?
- Care este procedeul artistic dominant în textul literar?
- Indică episoade din roman în care imaginea pământului este redimensionată prin hiperbolă și simbol.
- Care sunt sentimentele și atitudinea lui Ion în fața pământului? Cum explici trăirea acestora de către personaj?
- În textul literar există două registre semantice: unul funerar și unul al extazului. Selectează câte 5 scurte sintagme care să le illustreze. Cum explicați alăturarea acestor registre în același pasaj literar?
- Cum explici atitudinea de adorație aproape religioasă a personajului față de pământ?
- Prin aceasta, în roman pământul devine un simbol. Dezvoltă ideea în minim 10 rânduri.

ION de LIVIU REBREANU

FIȘA DE LUCRU 2

Structură compozițională. Tematica romanului.

I. Structura compozițională

Răspundeți următoarelor întrebări:

1. Citește atent primele 15 rânduri ale romanului și ultima pagină a romanului.
2. Indică cel puțin 1 element comun al acestor fragmente.
3. Care este motivul pentru care autorul a folosit același motiv literar în ambele fragmente?
4. Indică cel puțin 7 verbe asociate *drumului* în incipitul romanului și oferă o explicație pentru asocierea acestor verbe de acțiune unui obiect inanimat.
5. Scrie pe caiet 5 structuri din finalul romanului prin care autorul meditează la ceea ce s-a întâmplat în Pripas și la condiția omului în lume.
6. Comentează în maxim 10 rânduri aceste sintagme pentru a prezenta atitudinea și gândurile naratorului.
7. Critica literară a afirmat că structura acestui roman este circulară. Tu ce părere ai și cum explici opțiunea scriitorului pentru acest tip de structură de roman?
8. Așează această idee în legătură și cu afirmația că hora jucată de tinerii din sat „*este o horă a sorții*”.
9. Câte capitole are acest roman? Indică 5 titluri ale capitolelor pe care le consideri cele mai importante. Ce poți să spui despre dispunerea lor?
10. Romanul are două părți. Care sunt acestea și ce semnificație poate fi atribuită acestor titluri?
11. Cum acționează aceste *glasuri* asupra conștiinței lui Ion?

II. Tematica romanului (Monografia satului transilvănean de la începutul sec. XX)

1. Pământul și munca acestuia în viața țaranului român

Răspunde următoarelor întrebări:

1. Citește cu atenție fragmentul în care, în prima dimineață de luni evocată în roman, Ion cosește.
2. În primul aliniat este evidentă o antiteză. Care sunt cei doi termeni antinomici?
3. Ce sensuri conotative asociezi celor 2 substantive: *satul* și *hotarul*? Dezvoltă ideea în 10 rânduri.
4. În paragraful următor, pământului i se asociază atribute animiste. Care sunt cele două figuri de stil care transformă pământul într-un adevărat suprapersonaj cu care Ion intră într-o relație specială? Comentează în 10 rânduri această relație.
5. Ideea de geneză și de forță regeneratoare pe care o are pământul este sugerată prin anumite structuri. Indică 3 dintre acestea și comentează-le în 10 rânduri.
6. Comentează, ținând cont și de evoluția personajului, următorul fragment: *Glasul pământului pătrundea năvalnic în sufletul flăcăului, ca o chemare, copleșindu-l.*
7. În contact cu pământul, Ion își schimbă atitudinea. Comentează sentimentele și atitudinea lui Ion față de pământ, așa cum reiese ea din paragraful al treilea al fragmentului analizat.
8. Comentează în acest context propoziția: *Vâjâiturile stranii păreau niște cântece de închinare.*
9. Adăugă comentariului de până acum și ideile deja comentate în legătură cu fragmentul în care Ion sărută pământul.
10. Realizează o paralelă între cele 2 fragmente în ceea ce privește sentimentele pe care Ion le are în fața pământului (10 rânduri).
11. Făcând referire la întreg romanul, comentează funcția pământului în viața țaranului român în general și a lui Ion în particular.

II. Tematica romanului (Monografia satului transilvănean de la începutul sec. XX)

2. Viziunea despre viață și moarte. Obiceiuri (nașterea, nunta, înmormântarea)

În romanele sale, mai ales în *Adam și Eva* și *Pădurea spânzuraților*, L. Rebreanu se dovedește interesat de tema misterului morții și este un scriitor de analiză psihologică. Acest interes a fost declanșat de moartea fratelui său Emil, ofițer român în armata austro-ungară în primul război mondial, care a fost executat prin spânzurare pentru că ar fi încercat să treacă pe frontul românesc. În romanul *Ion* există mai multe pasaje în care diferite personaje mor sau este prezentată viața lor sufletească în momente legate de acest eveniment. Identifică cel puțin 5 astfel de fragmente. Recitește-le și răspunde următoarelor întrebări:

1. Ion are în fața trupului neînsuflețit al Anei o trăire care îl umanizează, chiar dacă ea se manifestă pentru scurt timp. Precizează atitudinea și sentimentele acestuia.
2. Cum explici schimbarea de atitudine imediat după aceea precum și interesul lui pentru Petrișor imediat după moartea Anei și disperarea lui la moartea acestuia?
3. Care este viziunea despre moarte a lui Dumitru Moarcăș?
4. Când Ana află de moartea lui Avrum, capătă un curaj care o face să sfideze până și prezența soțului ei și se duce să îl vadă pe cel dispărut. Cum explici acest interes al Anei față de perspectiva morții?
5. Cazul morții Anei este un prilej pentru autor de a face analiza psihologică a unui sinucigaș. Precizează pe scurt trăirile Anei din clipa în care înțelege că Ion nu o iubește și decide să se sinucidă.
6. Petrișor se naște pe câmp, într-o zi toridă de vară, în prezența Zenobiei, a lui Ion și a Glanetașului. Descrie pe scurt atitudinea celor 3 personaje față de apariția pe lume a unei noi ființe umane.
7. Deși Ion simte și el emoția aproape religioasă a nașterii propriului fiu, nu reușește să se integreze familiei sale și să o accepte pe Ana. Cum apreciezi sentimentele lui Ion pentru Florica în acest context?
8. Prezintă pe scurt ritualurile legate de nuntă sau de înmormântare prezentate în scene ce evocă aceste evenimente din viața satului ardelenesc.
9. Prezintă pe scurt comunitatea sătească din Pripas și relațiile dintre săteni: statut social, relațiile dintre ei, ierarhia socială, atitudini și gesturi, etc.

II. Tematica romanului (Monografia satului transilvănean de la începutul sec. XX)

3. Relația cu autoritățile austroungare

1. În mai multe scene, țărani sau intelectuali din Pripas vin în contact cu autoritățile austroungare. Prezintă pe scurt 5 asemenea împrejurări (sentimentele de teamă ale lui Ion și ale lui S. Lungu din ziua convocării la proces, discuția lui T. Herdelea cu locotenentul care îl anchetează la Lușca, Herdelea și preotul Belciug inspectat de către Horvat, Herdelea apostrofat de către judecător, profesorul Spătaru exprimându-și liber atitudinea în public, etc.) și comentează atitudinea personajelor în aceste situații.
2. Prezintă pe scurt diferența de atitudine față de autoritățile austroungare a lui Titu și a tatălui său.
3. Cum explici permanenta opțiune pentru compromis a învățătorului?
4. Există o diferență de atitudine între avocatul Groșoru și profesorul Spătaru, ambii patrioți, pe de o parte, și Titu Herdelea, pe de altă parte. În ce constă această diferență? Pentru care dintre ele ai opta și de ce?

ION de LIVIU REBREANU

FIȘA DE LUCRU 3

III. Caracterizare de personaj

Realizează o caracterizare a 3 personaje ale romanului (Ion, Ana, Vasile Baciuc, Florica, Titu Herdelea, Zaharia Herdelea și a preotului Belciug) respectând următoarea schemă de prezentare:

1. Alegerea unor episoade sau scene edificatoare pentru caracterul personajelor.
2. Precizarea tipului de personaj: principal/secundar, rotund/plat, episodic, negativ/pozitiv, etc.
3. Precizarea principalelor trăsături de caracter sau fizice, cu menționarea tipului de caracterizare.
4. Prezentarea pe scurt a faptelor, cuvintelor sau atitudinilor care pun în evidență trăsăturile respective.
5. Realizarea unei prezentări în antiteză a două personaje, cu excepția lui Ion și a lui Titu Herdelea.
6. Exprimă-ți opinia cu referire la viabilitatea unor personaje din romanul studiat din perspectiva unui cititor contemporan.

În redactarea temelor tale vei lua în considerație și următoarele opinii critice față de care îți vei exprima opiniile.

- a) „Prin mijloacele de creațiune, dl. Liviu Rebreanu a rupt definitiv cu propaganda romantică sau numai politică a sămănătorismului”
- b) „Ion, Apostol Bologa, Toma Novac sunt expresia individuală, concretă, a unei categorii psihice: voința ca sursă primordială a vieții, dar și ca determinare fatală, prin însăși esența ei de forță. Ion însumează voința nuda, dincolo de bine și de rău, mânăta de fatalitatea iubirii tot atât de oarbe ca și instinctul de proprietate. Bologa – voința ce surprinde, prin adaptare, dar și ucide prin starea ei amorfă supusă dezamăgirii, iar Toma Novac reprezintă tendința voluntară de a transcende realitatea într-o contopire supremă cu spiritul cosmic” (Pompiliu Constantinescu)
- c) „Drama lui Titu Herdelea este a celor mai mulți intelectuali din Transilvania și a fost dusă de Rebreanu până la deznodământul fatal din *Pădurea spânzuraților*. Ca și Titu Herdelea, Apostol Bologa, mulțumit cu condiția sa consideră o mândrie participarea lui la condamnarea ofițerului ceh care a trădat cauza imperiului austriac. (...) Gândirea lărgeste orizonturile lui Titu Herdelea și ale lui Apostol Bologa, impunând inclinărilor o singură direcție de manifestare. Dar rațiunea lor este numai o licărire slabă, fără puterea de a disciplina instinctele în acțiuni hotărâte, de a le transfigura în sentimente, încât amândoi rămân niște înfrânți. Unul se simte dezrădăcinat, încât este hotărât să evadeze dintr-un mediu care îl sufoca, iar celălalt e surprins și executat” (E. Todoran)
- d) “În romanul cu optzeci de personaje, cu violuri și omoruri, cu toate manifestările brutei, prezentate crud, e același realism de o sălbatică autenticitate: ce e mai josnic în viața animalică a rasei, cum i se pare autorului că a văzut-o în nu știe ce colț blăstămat de Ardeal, se expune aici ca un testimoniu de iremediabilă inferioritate, într-un rece stil de jandarm care constată infamiile petrecute în raionul său”. (N. Iorga)
- e) „opera unui poet epic care cântă cu solemnitate condițiile generale ale vieții, nașterea, nunta, moartea. Romanul e făcut în cânturi vădit cadențate, în stilul marilor epopei. *ION* e un poem epic, solemn, o capodoperă de măreție liniștită”. (G. Călinescu)
- f) „În egoismul său tenace, Ion întâmpină egoismul feroce al altor Ioni care deja au. Și moare în această luptă de la om la om” (Teodor Mihadaș)
- g) Din îndârjiri obscure și din compromisuri asemănătoare cu cele zugrăvite cândva de Balzac, un ochi ager și obiectiv, nehalucinat de emfaza romantică, avea să descopere tragedii fără strălucire ca însăși viața și personaje însuflețite de mediocre ambiții verosimile, pentru fresca unei epoci de trei ori interesantă: sub aspect social, național și sufletesc”. (Cezar Petrescu)
- h) Fragmentele critice p. 74 – 75, Manualul de limba și literatura română, Humanitas, București, 2007